

Marta Knotz - materiały szkoleniowe OIRP Koszalin, 14.09.2019 r.

Wybrane elementy postępowania dowodowego w procesie cywilnym - rozkład ciężaru dowodu, „e-dowody”, dowody sprzeczne z prawem, nowelizacja k.p.c. w zakresie postępowania dowodowego.

Poszerzenie definicji dokumentu – nowelizacja k.c. (ustawa z dnia 10 lipca 2015 r., weszła w życie 8 września 2016 r.)

Art. 77³ k.c. *Dokumentem jest nośnik informacji umożliwiający zapoznanie się z jej treścią.*

Nowe formy oświadczeń woli – **forma dokumentowa i elektroniczna oświadczenia woli**

Art. 77² *Do zachowania dokumentowej formy czynności prawnej wystarcza złożenie oświadczenia woli w postaci dokumentu, w sposób umożliwiający ustalenie osoby składającej oświadczenie.*

Art. 78¹ k.c. § 1. *Do zachowania elektronicznej formy czynności prawnej wystarcza złożenie oświadczenia woli w postaci elektronicznej i opatrzenie go bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu.*

§ 2. *Oświadczenie woli złożone w formie elektronicznej jest równoważne z oświadczeniem woli złożonym w formie pisemnej, chyba że ustawa lub czynność prawna zastrzega inaczej.*

Dowód z dokumentu

Art. 243¹ k.p.c. *Przepisy niniejszego oddziału stosuje się do dokumentów zawierających tekst, umożliwiających ustalenie ich wystawców.*

Art. 308 k.p.c. *Dowody z innych dokumentów niż wymienione w art. 243¹, w szczególności zawierających zapis obrazu, dźwięku albo obrazu i dźwięku, sąd przeprowadza, stosując odpowiednio przepisy o dowodzie z oględzin oraz o dowodzie z dokumentów.*

Art. 309. k.p.c. *Sposób przeprowadzenia dowodu innymi środkami dowodowymi niż wymienione w artykułach poprzedzających określi sąd zgodnie z ich charakterem, stosując odpowiednio przepisy o dowodach.*

Wnioski: definicja znacznie poszerzona, należy odejść od łączenia dokumentów wyłącznie z pismami i przypisywania nadmiernej wagi do podpisów (zawężania dokumentów do prywatnych i urzędowych).

ANALIZA WYBRANYCH DOKUMENTÓW:

Dokumentacja medyczna

ustawa z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta

Art. 13 -14 - tajemnica lekarska (obowiązuje też po śmierci pacjenta)

Art. 23, 26 - udostępnianie dokumentacji medycznej (również po śmierci pacjenta)

Pacjent będący stroną procesu musi sam uzyskać dokumentację medyczną i przedłożyć ją w sądzie (wnioski o zwrócenie się przez sąd o tę dokumentację są niezasadne).

W przypadku sporu między osobami bliskimi o udostępnienie dokumentacji medycznej, zgodę na udostępnienie wyraża sąd w postępowaniu nieprocesowym na wniosek osoby bliskiej lub osoby wykonującej zawód medyczny.

Podmiot udzielający świadczeń zdrowotnych udostępnia dokumentację medyczną również (...) sądom, w tym sądom dyscyplinarnym, prokuraturom, lekarzom sądowym i rzecznikom odpowiedzialności zawodowej, w związku z prowadzonym postępowaniem. Sporna kwestia czy jest to samodzielna podstawa do udostępnienia dokumentacji, czy sąd przed zwróceniem się o tę dokumentację winien uzyskać zgodę pacjenta (lub osoby bliskiej po śmierci pacjenta) – wg. mnie - wymagana zgoda, jeżeli strona odmawia zgody na ujawnienie w postępowaniu cywilnym swojej dok med. sąd nie może jej żądać od lekarza, ale może to ocenić zgodnie z zasadami z art. 233§2 k.p.c.

Wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 6 czerwca 2013 r. w sprawie 1585/09 - prawo do poufności danych dotyczących stanu zdrowia jako aspekt prawa do poszanowania życia prywatnego.

Art. 28 ust. 4 - maksymalna wysokość opłaty za kopię dokumentacji

Anonim

Poglądy sprzeczne odnośnie tego czy anonim może być dowodem – wg. mnie jest to dowód dopuszczalny o znikomej mocy dowodowej.

Dokument elektroniczny

Elektroniczny nośnik informacji umożliwiający zapoznanie się z jej treścią (w procesie najczęściej będą to płyty CD).

Dokument elektroniczny należy odróżnić od dokumentu w formie elektronicznej (opatrzonego kwalifikowanym podpisem elektronicznym).

Wydruk komputerowy strony internetowej

Wydruk komputerowy strony internetowej winien zawierać adres strony, z której został wydrukowany oraz datę sporządzenia wydruku.

Problem powstaje na tle, np. regulaminów, OWU zamieszczanych na stronach internetowych z uwagi na częstotliwość i łatwość ich zmiany.

Wydruki komputerowe stron internetowych zawierające wyżej wskazane dane mają moc dowodową równą dowodom z dokumentów sporządzonych w formie pisemnej.

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 25 lipca 2018 r. VII AGa 976/18 Zdaniem Sądu odwoławczego powyższe wydruki są wiarygodne w zakresie obrazu widocznego na ekranie komputera, mając na uwadze adres strony, z której zostały ściągnięte (...) tożsamy z adresem strony, na której znajdował się regulamin przedstawiony przez pozwaną (...) na wydrukach jest data 24 lipca 2013 r., co świadczy o stosowaniu przez pozwaną kwestionowanego postanowienia w tej dacie.

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 13 stycznia 2017 r. I ACa 2111/15 Przepis art. 308 k.p.c. wyróżnia kategorię dowodów z urządzeń utrwalających albo przenoszących obrazy lub dźwięki, zaś katalog środków dowodzonych o tym charakterze ma charakter otwarty. Ustawodawca wylicza przykładowe dowody, które powszechnie dzieli się na dwie grupy - dowody wizualne, tj. zawierające informacje postrzegane za pomocą wzroku (dowód z filmu, telewizji, fotokopii, fotografii, planów i rysunków), jak również dowody audialne, tj. zawierające informacje postrzegane za pomocą słuchu (płyty, taśmy dźwiękowe). Wydruki komputerowe mogą stanowić dowód w postępowaniu cywilnym, stanowią bowiem "inny środek dowodowy", o którym mowa w art. 308 k.p.c. i art. 309 k.p.c. Jakkolwiek nie można przyjąć, że oświadczenie zawarte w wydruku komputerowym jest zgodne z rzeczywistym stanem rzeczy, to należy przyjąć, że przedmiotowy środek dowodowy świadczy o istnieniu zapisu komputerowego określonej treści w chwili dokonywania wydruku. Okoliczność, że tego typu dowody mogą być z łatwością modyfikowane, nie pozbawia ich mocy dowodowej.

Dokumenty bankowe

Art. 7 prawa bankowego – forma czynności bankowych (dokumenty niewymagające podpisu)

- 1. Oświadczenia woli związane z dokonywaniem czynności bankowych mogą być składane w postaci elektronicznej.*
- 2. Dokumenty związane z czynnościami bankowymi mogą być sporządzane na informatycznych nośnikach danych, jeżeli dokumenty te będą w sposób należyty utworzone, utrwalone, przekazane, przechowywane i zabezpieczone. Usługi związane z zabezpieczeniem tych dokumentów mogą być wykonywane przez banki, spółki tworzone przez banki z innymi podmiotami, a także przedsiębiorstwa pomocniczych usług bankowych.*
- 3. Jeżeli ustawa zastrzega dla czynności prawnej formę pisemną, uznaje się, że czynność dokonana w formie, o której mowa w ust. 1, spełnia wymagania formy pisemnej także wtedy, gdy forma została zastrzeżona pod rygorem nieważności.*

Art. 95 prawa bankowego – moc urzędowa dokumentów bankowych (podpisane i opieczetowane)

1. Księgi rachunkowe banków i sporządzone na ich podstawie wyciągi oraz inne oświadczenia podpisane przez osoby upoważnione do składania oświadczeń w zakresie praw i obowiązków majątkowych banków i opatrzone pieczęcią banku, jak również sporządzone w ten sposób pokwitowania odbioru należności mają moc prawną dokumentów urzędowych w odniesieniu do praw i obowiązków wynikających z czynności bankowych oraz ustanowionych na rzecz banku zabezpieczeń i mogą stanowić podstawę do dokonania wpisów w księgach wieczystych.

1a. Moc prawna dokumentów urzędowych, o której mowa w ust. 1, nie obowiązuje w odniesieniu do dokumentów wymienionych w tym przepisie w postępowaniu cywilnym.

Ww. przepis ust. 1a wynikiem wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 15 marca 2011 r. w sprawie P. 7/2009, w którym Trybunał uznał, że art. 95 ust. 1 w części, w jakiej nadaje moc prawną dokumentu urzędowego księgom rachunkowym i wyciągom z ksiąg rachunkowych banku w odniesieniu do praw i obowiązków wynikających z czynności bankowych w postępowaniu cywilnym prowadzonym wobec konsumenta, jest niezgodny z art. 2, art. 32 ust. 1 zd. 1 i art. 76 Konstytucji.

Niepodpisane wyciągi z rachunków bankowych, zestawienia operacji na tych rachunkach, dyspozycje przelewu stanowią pełnowartościowe dowody.

Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 września 2016 r. V CSK 13/16 *Kodeks postępowania cywilnego nie zawiera zamkniętego katalogu środków dowodowych i dopuszczalne jest skorzystanie z każdego źródła informacji o faktach istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, jeśli tylko nie jest to sprzeczne z przepisami prawa. W orzecznictwie Sądu Najwyższego nie budzi wątpliwości (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 2008 r. I CSK 138/08, nie publ.), że art. 309 k.p.c. może mieć zastosowanie także do niepodpisanych wydruków komputerowych, a takimi były wyciągi z rachunków bankowych i zestawienia operacji na tych rachunkach złożone przez powoda oraz odpisy dyspozycji realizacji płatności złożone przez pozwanego wskazujące na wypłatę kapitału w ramach realizacji umowy kredytowej (...)* Znajdujące się w aktach sprawy odpisy dyspozycji realizacji płatności były pełnowartościowymi dowodami w rozumieniu art. 309 k.p.c.

Art. 104 prawa bankowego - tajemnica bankowa

Art. 105 - udzielanie informacji objętych tajemnicą bankową

Bank ma obowiązek udzielenia informacji stanowiących tajemnicę bankową wyłącznie: (...) na żądanie: (...)

d) sądu w związku z prowadzonym postępowaniem spadkowym lub o podział majątku między małżonkami albo prowadzoną przeciwko osobie fizycznej będącej stroną umowy sprawą o alimenty lub o rentę o charakterze alimentacyjnym,

ł) komornika sądowego w zakresie rachunków bankowych lub pełnomocnictw do dysponowania rachunkami bankowymi, liczby tych rachunków lub pełnomocnictw, obrotów i stanów tych rachunków, z podaniem wpływów, obciążeń rachunków i ich tytułów oraz odpowiednio ich nadawców i odbiorców, w zakresie niezbędnym do prawidłowego prowadzenia postępowania egzekucyjnego, postępowania zabezpieczającego oraz wykonywania innych czynności wynikających z jego ustawowych zadań

Informacje z ZUS

Art. 34 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych

Informacje zawarte na koncie ubezpieczonego i koncie płatnika składek prowadzonych w formie elektronicznej, które przekazane zostały w postaci dokumentu pisemnego albo elektronicznego, są środkiem dowodowym w postępowaniu administracyjnym i sądowym.

Faktura

Faktura nie może być wyłącznym dowodem na ustalenie spornego roszczenia. Może ona jedynie wskazywać na zawarcie przez strony umowy, ale treść takiej umowy oraz jej wykonanie zawsze musi zostać wykazane dodatkowymi dowodami.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że faktura stanowi powszechnie przyjęty dokument rozliczeniowy. Jej doręczenie umożliwia dłużnikowi podjęcie czynności mających na celu sprawdzenie, czy świadczenie jest zasadne, tak co do istnienia, jak i co do wysokości. Umożliwia też podjęcie czynności zmierzających do spełnienia świadczenia. Faktura, jako dokument rozrachunkowy, nie stanowi jednak dowodu wykonania umowy w sposób uzasadniający żądanie zapłaty wynagrodzenia. Dłużnik zobowiązany jest świadczyć to co stwierdzono w dokumencie rozliczeniowym, tylko wtedy gdy wynika to z istniejącego stosunku zobowiązaniowego.

Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2007 r. II CNP 129/07 *wyłącznie na podstawie faktury VAT nie sposób ustalić, że strony łączyła umowa określonej treści, jak i tego czy i w jakim zakresie umowa ta została zrealizowana.* Podobnie SA w Łodzi 7.02.2017 r. I ACa 508/16

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 31 stycznia 2013 r. I ACa 720/12 *Nigdy zatem faktura VAT nie będzie wyłącznym dowodem uzasadniającym roszczenie. Może ona jedynie wskazywać na zawarcie przez strony ustnej umowy. Jednak treść takiej umowy oraz jej wykonanie przez strony zawsze musi zostać wykazane dodatkowymi dowodami. W tym kontekście oczywistym jest, że sama faktura nie jest źródłem stosunku cywilnoprawnego. Chcąc udowodnić przed sądem zasadność dochodzonego roszczenia wierzyciel musi więc wykazać zawarcie oraz treść umowy i spełnienie przez siebie świadczenia. Okoliczności te nie wynikają bowiem bezpośrednio z treści faktury VAT.*

Wiadomości e-mail, sms, WhatsApp, Messenger

Wiadomości takie mogą być przedstawiane w formie wydruku, zapisu na nośniku informacji lub jako projekcja na ekranie komputera/telefonu. Podpis na wydruku wiadomości może oznaczać jedynie to, że osoba, która go podpisuje wydrukowała go w takim brzmieniu.

Monitoring poczty pracowniczej art. 22³ k.p.

Niepoświadczony za zgodność z oryginałem kserokopie

Niepoświadczony za zgodność z oryginałem kserokopie dokumentów mogą zostać włączone w poczet materiału dowodowego. Przepisy k.p.c. nie zawierają zamkniętej listy środków dowodowych. Przeciwnie, z treści art. 309 KPC wynika, że możliwe jest przeprowadzenie dowodu także innymi środkami, niż wymienione w kodeksie, o ile są one nośnikami informacji o faktach istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, a ich wykorzystanie nie pozostaje w sprzeczności z przepisami prawa (tak SA w Łodzi w wyroku z 1.9.2016, I Aca 264/15, SN w postanowieniu z 12.2.2019, II PK 12/18)

Dowód z dokumentów zawartych w aktach innej sprawy

Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 października 2015 r. w sprawie III CSK 465/14 *Co do zasady poszczególne protokoły zeznań świadków, stron, opinii biegłych zawarte w innych aktach sądowych są dokumentami w rozumieniu art. 244 k.p.c. (dokumenty urzędowe). Oznacza to, że możliwe jest, bez naruszenia wynikającej z art. 235 k.p.c. zasady bezpośredniości dopuszczenie dowodu z poszczególnych, ściśle określonych dokumentów. Wydając postanowienie dowodowe sąd powinien ujawnić te dokumenty w taki sposób, aby strony mogły się ustosunkować do treści każdego z tych dokumentów i zgłosić odpowiednie wnioski.*

Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 2016 r. w sprawie IV CSK 45/16 *Opinia biegłego sporządzona w innej sprawie, w tym w sprawie karnej, może być wykorzystana jako dowód w rozumieniu art. 278 § 1 k.p.c. tylko wtedy, gdy żadna ze stron nie zgłasza co do niej zastrzeżeń i nie żąda powtórzenia tego dowodu w toczącym się postępowaniu w sprawie cywilnej. Sąd cywilny powinien zażądać ustnego wyjaśnienia opinii złożonej na piśmie w innej sprawie niż tocząca się przed sądem orzekającym; wymaga tego bowiem zasada bezpośredniości (art. 235 k.p.c.). Odstąpienie od tego wymagania jest możliwe tylko w razie wyraźnego wniosku stron.*

Nowelizacja k.p.c. :

Art. 278¹ Sąd może dopuścić dowód z opinii sporządzonej na zlecenie organu władzy publicznej w innym postępowaniu przewidzianym przez ustawę.

będzie to dowód z opinii biegłego, a nie dowód z dokumentu – jak jest dotychczas

Rozszerzenie dowodów, co do których rozprawa jest zbędna o dowód znajdujący się w aktach sądowych lub komorniczych (art. 224).

DOWODY SPRZECZNE Z PRAWEM

Brak regulacji na wzór k.p.k. dotyczącej dowodów sprzecznych z prawem. Nowelizacja k.p.c. wprowadza otwarty katalog podstaw prawnych pominięcia dowodu w procedurze cywilnej. Nie wprowadza zakazu prowadzenia dowodów sprzecznych z prawem. Zgodnie z art. 235² k.p.c. Sąd może pominąć dowód, którego przeprowadzenie wyłącza przepis kodeksu.

Dowodami sprzecznymi z prawem są:

- dowody naruszające zakazy dowodowe uregulowane w przepisach prawa procesowego (art. 247, 259 k.p.c., 74 k.c.)

Dowodami sprzecznymi z prawem mogą być:

- dowody, które zostały zabrane bez wiedzy lub zgody osoby zainteresowanej, jeżeli zawierają informacje, które są ustawowo chronione, a osoba ta korzysta z prawa odmowy ich przedstawienia (art. 248§2 k.p.c.)

- dowody uzyskane wskutek przestępstwa, np. złożenia fałszywych zeznań, podrobienia dokumentu, przywłaszczenia, kradzieży,

- dowody uzyskane z naruszeniem art. 267 k.k.

Art. 267 k.k. § 1. Kto bez uprawnienia uzyskuje dostęp do informacji dla niego nieprzeznaczonej, otwierając zamknięte pismo, podłączając się do sieci telekomunikacyjnej lub przelatując albo omijając elektroniczne, magnetyczne, informatyczne lub inne szczególne jej zabezpieczenie, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto bez uprawnienia uzyskuje dostęp do całości lub części systemu informatycznego.

§ 3. Tej samej karze podlega, kto w celu uzyskania informacji, do której nie jest uprawniony, zakłada lub posługuje się urządzeniem podsłuchowym, wizualnym albo innym urządzeniem lub oprogramowaniem.

Nagrania rozmów bez zgody nagrywanych przez stronę uczestniczącą w rozmowie:

!!! Wyrok SA w Białymstoku z 31.12.2012 r. I Aca 504/11: *Dopuszczalne jest przeprowadzenie dowodu z nagrań dokonanych osobiście przez osoby występujące w charakterze stron, które będąc uczestnikami rozmowy nie naruszają przepisów chroniących tajemnicę komunikowania (art. 49 Konstytucji). W przypadku naruszenia innych praw o charakterze bezwzględny (dóbr osobistych, prawa do prywatności), brak bezprawności wynika z realizacji prawa do sądu (art. 45 Konstytucji).*

W ocenie Sądu Apelacyjnego, okoliczność, iż przedmiotowe nagrania rozmów nie zostały przedstawione na oryginalnym nośniku, na którym zostały nagrane, nie dyskwalifikuje jeszcze ich jako dowodu w sprawie. Postęp nauk technicznych umożliwia bowiem, za pomocą odpowiednich metod badawczych, ustalenie - nawet na podstawie takich nagrań, istotnych faktów dla rozstrzygnięcia sprawy, a mianowicie: czy utrwalone w ten sposób rozmowy w rzeczywistości miały miejsce, czy zapisy mają charakter ciągły, a tym samym czy nie noszą śladów ingerencji w ich treść.

Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 kwietnia 2003 r. IV CKN 94/01

Dowód z nagrania bez zgody jednego z uczestników rozmowy mogą dyskwalifikować okoliczności, w jakich nastąpiło nagranie, jeżeli wskazują one jednoznacznie na poważne naruszenie zasad współżycia społecznego, np. przez naganne wykorzystanie trudnego położenia, stanu psychicznego lub psychofizycznego osoby, z którą rozmowa była prowadzona. Istotne znaczenie ma to, czy nagrywane rozmowy były przeprowadzone w sposób spontaniczny, a swoboda wypowiedzi powoda nie była w żadnej mierze ograniczona, nie można też było odnotować manipulacji ze strony pozwanej.

odmienne stanowisko: wyrok SA w Warszawie z 18.3.2010 r. I Aca 10/10: *Okoliczność, że powódka nigdy nie wyraziła zgody na nagranie rozmowy przeprowadzonej w toku postępowania przez strony i nie została uprzedzona, że rozmowa będzie nagrana, zaś druga strona nie wspomniała przed przystąpieniem do nagrania, iż zapis rozmowy będzie wykorzystany w procesie, dyskwalifikuje moc dowodową nagrania i stanowi o naruszeniu art. 227, 233 i 328 KPC.*

Podśluch:

Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 listopada 2002 r. I CKN 1150/00 *Przepisy regulujące podśluch procesowy i podśluch operacyjny, uznawane powszechnie za okoliczności wyłączające bezprawność podśluchu, należy traktować jako istotną wskazówkę przy ocenie wyłączenia bezprawności w innych wypadkach podśluchu, ponieważ świadczą one o tym, w jakich sytuacjach sam ustawodawca dopuszcza możliwość wyłączenia tajemnicy komunikowania się.*

Dowody tego typu podlegają weryfikacji: kto jest nagrany i kiedy, czy zapis jest ciągły, czy wypowiedź nie jest zmanipulowana, czy nie wykorzystano przymusowego położenia, złego stanu zdrowia, kto i w jakich okolicznościach dokonał nagrania. Kwestionowanie bezzasadne autentyczności nagrania wpływa na ustalenie wiarygodności strony kwestionującej nagranie.

Wiadomości z komunikatorów e-maile, smsy, wiadomości WhatsApp, Messenger, itp.

- dopuszczalne, o ile powołuje je strona, która prowadziła taką komunikację
- generalnie niedopuszczalne o ile zostały „wykradzione”,
- sporne „udostępnione” i „upublicznione”

NOWELIZACJA KPC W ZAKRESIE POSTĘPOWANIA DOWODOWEGO

Art. 228 § 1. *Fakty powszechnie znane nie wymagają dowodu. Sąd bierze je pod uwagę nawet bez powołania się na nie przez strony.*

§ 2. *To samo dotyczy faktów, o których informacja jest powszechnie dostępna, oraz faktów znanych sądowi z urzędu, jednakże sąd powinien zwrócić na nie uwagę stron.*

informacja powszechnie dostępna: np. wpisy w KW, KRS, CEDIG, rejestr spadkowy,

Art. 235¹. *We wniosku o przeprowadzenie dowodu strona jest obowiązana oznaczyć dowód w sposób umożliwiający przeprowadzenie go oraz określić i wyszczególnić fakty, które mają zostać wykazane tym dowodem.*

w razie braków wniosków sąd będzie wzywał do uzupełnienia, dopiero w razie braku uzupełnienia będzie mógł pominąć dowód (art. 235²§1 pkt 6 k.p.c.)

odpowiednio przepis art. 127§1 k.p.c.

W piśmie procesowym mającym na celu przygotowanie sprawy do rozstrzygnięcia (pismo przygotowawcze) strona powinna zwięźle podać stan sprawy, wyszczególnić, które fakty przyznaje, a którym zaprzecza, oraz wypowiedzieć się co do twierdzeń i dowodów zgłoszonych przez stronę przeciwną.

już przed nowelizacją SN wskazywał, że nie można „przeczyć wszystkim faktom” III CSK 341/08

Art. 235² - katalog podstaw pominięcia dowodów

Art. 242¹ *Strona, która wniosła o wezwanie na rozprawę świadka, biegłego lub innej osoby, powinna dołożyć starań, by osoba ta stawiła się w wyznaczonym czasie i miejscu, w szczególności zawiadomić ją o obowiązku, czasie i miejscu stawiennictwa - brak rygору*

Art. 243². *Dokumenty znajdujące się w aktach sprawy lub do nich dołączone stanowią dowody bez wydawania odrębnego postanowienia. Pomijając dowód z takiego dokumentu, sąd wydaje postanowienie.*

Art. 271¹. *Świadek składa zeznanie na piśmie, jeżeli sąd tak postanowi. W takim przypadku świadek składa przyrzeczenie przez podpisanie tekstu przyrzeczenia. Świadek jest obowiązany złożyć tekst zeznania w sądzie w terminie wyznaczonym przez sąd. Przepisy art. 165 § 2, art. 274 § 1 i art. 276 stosuje się odpowiednio.*

Art. 278¹. *Sąd może dopuścić dowód z opinii sporządzonej na zlecenie organu władzy publicznej w innym postępowaniu przewidzianym przez ustawę.*

Art. 288 § 1 nowe zasady określania wynagrodzeń biegłych

W postępowaniu uproszczonym:

Art. 505⁷ § 1. *Ilekcóż ustalenie zasadności lub wysokości świadczenia powinno nastąpić przy zastosowaniu wiadomości specjalnych, od uznania sądu zależy powzięcie samodzielnej oceny opartej na rozważeniu wszystkich okoliczności sprawy albo zasięgnięcie opinii biegłego.*

§ 2. *Opinii biegłego nie zasięga się, jeżeli jej przewidywany koszt miałby przekroczyć wartość przedmiotu sporu, chyba że uzasadniają to wyjątkowe okoliczności.*

§ 3. *Złożenie zeznań przez świadka nie stoi na przeszkodzie zasięgnięciu jego opinii jako biegłego, także co do faktów, o których zeznał jako świadek, nawet jeżeli uprzednio sporządził opinię na zlecenie podmiotu innego niż sąd.*

ROZKŁAD CIĘŻARU DOWODU:

Zobowiązania wekslowe

Wyrok SN z 25 listopada 2010 r. I CSK 387/2010 *wystawca weksla podnoszący zarzut wypełnienia weksla in blanco niezgodnie z treścią deklaracji wekslowej powinien udowodnić brak upoważnienia indosatariusza do wypełnienia weksla.*

Wyrok SN z 21 października 2010 r., IV CSK 109/2010 *w postępowaniu nakazowym, w jego fazie zapoczątkowanej wniesieniem zarzutów od nakazu zapłaty, dochodzi do przerzucenia ciężaru dowodu na stronę pozwaną.*

W mojej ocenie stanowisko to nie ma zastosowania do roszczeń przysługujących przeciwko konsumentom – wyrok SR i SO w Koszalinie I C 29/19 (VII Ca 511/19)

Udowadnianie doręczeń

Wyrok SN w sprawie V CKN 1796/00 – dowód nadania przesyłki pocztowej nie stanowi dowodu jej doręczenia.

Sporne - wg. mnie dowód nadania przesyłki stanowi dowód jej doręczenia na zasadzie domniemania faktycznego, domniemanie takie powinien w mojej ocenie obalić ten, kto twierdzi, że tej przesyłki nie dostał.

Procesy medyczne

W procesach medycznych związek przyczynowy nigdy nie jest absolutnie pewny, dlatego „wykazanie znacznego prawdopodobieństwa związku przyczynowego między określonym działaniem szpitala a zakażeniem pozwala przyjąć, że powód spełnił obowiązek wynikający z art. 6 k.c.” (wyrok z dnia 13 czerwca 2000 r., V CKN 34/00 oraz wyrok SN z 15 marca 2013 r. V CSK 163/2012).

Roszczenia z pożyczki

Wyrok z 11 czerwca 1999 r., II CKN 390/98, wydany w sprawie o zwrot pożyczki, w którego uzasadnieniu Sąd Najwyższy, kwestionując pogląd sądu apelacyjnego co do obowiązków stron, stwierdził wyraźnie, że powód - dochodząc zwrotu pożyczki - powinien wykazać fakt zawarcia umowy, pozwanego zaś „obciąża dowód wykazania okoliczności niweczących prawo powoda, a więc, że pożyczkę zwrócił”

Dowody z urzędu

„Można sądowi zarzucać niedopuszczenie jakiegoś dowodu z urzędu, mimo że zachodziły ku temu powody, nie można natomiast wytykać mu, że jakiś dowód dopuścił, czyli że skorzystał z przyznanej mu dyskrecjonalnej władzy” (wyrok z dnia 1 grudnia 2011 r., I CSK 120/11).

Przedawnienie

W sprawach konsumenckich sąd z urzędu bada przedawnienie – żeby to zbadać musi mieć materiał – powód musi wykazać datę wymagalności roszczenia, powód winien sam wskazywać i wykazywać w sporach konsumenckich przerwy biegu przedawnienia.

Uznanie roszczenia po upływie terminu przedawnienia nie przerywa biegu przedawnienia, nie stanowi też zrzeczenia się zarzutu przedawnienia skoro teraz sąd z urzędu bada upływ terminu.

W sporach pozakonsumenckich – kto twierdzi, że roszczenie się przedawniło winien to udowodnić, ale są inne orzeczenia (w tym SO Koszalin VII Ca 233/17 – że zawsze powoda winien wykazać, że roszczenie się nie przedawniło)

Kazus:

Wyrokiem sądu gospodarczego zasądzono 10.000 zł z odsetkami od 1.01.2009 roku i kosztami. Wyrok uprawomocnił się 1.03.2009 r.

Czy sąd nada obecnie klauzulę wykonalności temu wyrokowi, czy nastąpi wszczęcie egzekucji?

Wyrok z 20.07.2010 z odsetkami od 1.01.2009 r. Prawomocny 20.10.2010 r.